

LAUSUNTO

Helsinki 1.12.2020

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO SAAVUTETTAVUUDEN VALVONNAN YKSIKKÖ

Viite: Kuulemistilaisuus 8.12.2020

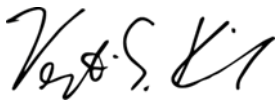
Asia: Digipalvelulain saavutettavuusvaatimukset

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveystieteellinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 230 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Liitteenä SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n lausunto yllä mainitusta asiasta.

Lisätietoja: lakimies Kirsi Väättäminen, puh. 040 839 7913, kirsi.vaatamoinen@soste.fi

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas

pääsiihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

SOSTE kiittää Etelä-Suomen aluehallintoviraston saavutettavuuden valvontayksikköä järjestöjen kuulemistilaisuuden järjestämisestä. SOSTE pitää arvossa saavutettavuuden valvontayksikön aktiivisuutta järjestöjen suuntaan ja haluamme osaltamme jatkaa ja kehittää yhteistyötä yksikön kanssa.

SOSTE edistää tietoisuutta digipalvelulain saavutettavuusvaatimuksista jatkamalla saavutettavuutta koskevaa viestintää, tarjoamalla sitä koskevaa juridista neuvontaa sekä järjestämällä asiaan liittyviä koulutus- ja informaatiotilaisuuksia tarpeen mukaan.

SOSTE on seurannut saavutettavuustilannetta vuoden 2020 järjestöbarometrissaan. Barometrikysely toteutettiin tammi-helmikuussa 2020. Tulokset olivat seuraavat:

Digipalvelulain velvoitteiden tuntemus sosiaali- ja terveysalan järjestöissä

Valtaosa valtakunnallisista sosiaali- ja terveysalan järjestöistä, 85 prosenttia, oli tutustunut digipalvelulain mukaisiin saavutettavuusvaatimuksiin. Lainsäädäntöön ovat tutustuneet niin henkilöstömäärältään pienet kuin suuretkin järjestöt. Järjestöistä 15 prosenttia ei ollut tutustunut digipalvelulakiin. Näistä osalle yksityiskohtaisempi perehtyminen onkin ollut tarpeetonta, koska lainsäädännön velvoitteet eivät vastaajan mukaan kosketa omaa järjestöä.

Lisätietoa tai koulutusta saavutettavuusvaatimuksista oli saanut tarpeensa mukaan noin puolet (48 %) järjestöistä. Neljännes järjestöistä ei ollut tarvinnut lisätietoa tai koulutusta.

Toteutumattomia tiedon ja koulutuksen tarpeita ilmaisi 28 prosenttia järjestöistä. Tietoa ja koulutusta kaipaavissa järjestöissä painottuvat henkilöstömäärältään pienet, alle 10 palkatun työntekijän järjestöt. Niistä 44 prosenttia ilmoitti tarvitsevansa lisää koulutusta ja tietoa, kun osuus tätä suuremmista järjestöistä on 18 prosenttia.

Digipalvelulain piirissä olevat järjestöt

Digipalvelulain tiesi koskevan omaa järjestöään 63 prosenttia valtakunnallisista sosiaali- ja terveysjärjestöistä. Digipalvelulaki ei koskenut järjestöjen oman arvion mukaan noin viidennestä (19 %) näistä järjestöistä. Epätietoisia asiasta oli 18 prosenttia.

Epätietoisten joukosta noin kaksi kolmesta (68 %) oli tutustunut digipalvelulain saavutettavuusvelvoitteisiin, muttei osannut sen perusteella arvioida, koskevatko velvoitteet myös omaa järjestöä. Loput epätietoisista eivät toistaiseksi olleet perehtyneet aiheeseen. Epätietoisista lähes puolet koki, ettei ollut saanut tarvitsemaansa lisätietoa tai koulutusta aiheesta.

Saavutettavuusselosteet ja palautteet järjestöjen digitaalisista palveluista

Saatavuusselosteeseen ottivat kantaa järjestöt, jotka tiesivät digipalvelulain koskevan verkkopalvelujaan sekä järjestöt, jotka olivat asiasta vielä epätietoisia. Järjestöissä, joita koskevat digipalvelulain velvoitteet, noin viidesosalla (19 %) oli vuoden 2020 alussa verkkosivuillaan saavutettavuusseloste. Lisäksi tekeillä tai vähintään suunnitteilla se oli näistä järjestöistä 64 prosentilla. Joka kuudes järjestö ei ollut vielä käynnistänyt saavutettavuusselosteen laatimista.

Digipalvelulain velvoittavuudesta epätietoisetkin järjestöt ovat monin paikoin jo käynnistäneet saavutettavuusselosteen laatimisen (33 %) tai saaneet sen jo valmiiksi (11%).

Järjestön palkatun henkilöstön määrä erottelee aktiivisuutta saavutettavuusselosteiden valmistelussa. Alle 10 palkatun työntekijän järjestöistä vain yhdellä oli vuoden 2020 alussa verkkosivuillaan saavutettavuusseloste, joskin 61 prosentilla se oli jo tekeillä. Henkilöstömäärältään tätä suuremmista järjestöistä neljänneksellä (24 %) saavutettavuusseloste oli jo valmis ja 56 prosentilla valmisteilla.

Koko vastaajajoukkoon suhteutettuna vuoden 2020 alussa 13 prosentilla valtakunnallisista sosiaali- ja terveysjärjestöistä oli verkkosivuillaan saavutettavuusseloste ja työn alla se oli 46 prosentilla. Viidennes (21 %) ilmoitti, ettei saavutettavuusselostetta ole ja viidesosaa digipalvelulaki ei koske.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen toiminta koskettaa monia niistä väestöryhmistä, joiden tiedon ja palvelun saantia digipalveluilla pyritään helpottamaan. Saavutettavuudesta annettua palautetta arvioivat ne järjestöt, joita digipalvelulaki koskee. Näistä järjestöistä saavutettavuuspalautetta kertoi saaneensa 22 prosenttia, josta valtaosa jo ennen digipalvelulain voimaan tuloa. Viisi prosenttia järjestöistä oli saanut saavutettavuuspalautetta lain tultua voimaan. Koko valtakunnallisten järjestöjen joukkoon suhteutettuna palautteista kertoi joka kuudes järjestö (17 %).

Muita yleisemmin palautetta saavutettavuudesta olivat saaneet henkilöstömäärältään suuremmat, yli 10 työntekijän järjestöt (30 %). Tätä pienemmistä järjestöistä palautteita oli saanut seitsemän prosenttia. Saavutettavuuspalautteet näyttävät osaltaan vaikuttaneen siihen, että verkkopalvelujen toimivuuteen ja saavutettavuusselosteisiin on kiinnitetty huomiota. Saavutettavuuspalautteista kertoneissa järjestöissä oli muita järjestöjä yleisemmin jo laadittu verkkosivuille saavutettavuusohjeet.

Edellä esitetystä lisätietoa ks. Järjestöbarometri 2020, <https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2020/09/2020-10-02-SOSTE-julkaisu-Jarjestobarometri-2020.pdf>

Pienten yhdistysten tilanne

SOSTEn juridiseen neuvontaan tulleissa kysymyksissä korostuu pienten yhdistysten osuus, joista monet kuuluvat saamansa julkisen tuen perusteella digipalvelulain soveltamisalaan. Kyse on hyvin pienellä – joskus ehkä vain satojen eurojen, usein korkeintaan muutaman tuhannen euron – vuosibudjetilla toimivista yhdistyksistä, joilla ei yleensä ole palkattua henkilökuntaa eikä juurikaan tietoteknistä osaamista. Käytännössä niiden ei ole ollut mahdollista toteuttaa saavutettavuusvaatimuksia. Tilanne on koettu tukalana, koska kyse ei ole omasta valinnasta vaan riittämättömistä henkilö- ja taloudellisista resursseista. Pulmaan toivotaan löydettävän jokin ratkaisu. Tämä pyydetään huomioimaan digipalvelulakia ja sen toteutumista arvioitaessa sekä sitä mahdollisesti päivitettäessä.